

Slova moudrosti pro rodiny

Texty na tento týden

Př 5,3–14; Mt 19,5; 1K 7,3.4; Př 13,22; 14,26; 17,22; 23,13; 31,10–31

Základní verš

„Důvěřuj Hospodinu celým srdcem, na svoji rozumnost nespolehej. Poznávej ho na všech svých cestách, on sám napřímí tvé stezky.“ (Př 3,5.6)

Ať už se právě teď nacházíme v jakémkoliv životním období, vše pro nás samozřejmě začalo matkou a otcem. A to bez ohledu na to, jaký – a zda vůbec nějaký – vztah jsme spolu měli. Je také mnoho lidí, kteří během života nezažijí žádnou jinou rodinu kromě té, v níž vyrostli.

Bez ohledu na okolnosti a životní období, ve kterých se právě teď nacházíme, kniha Přísloví obsahuje pestrou paletu pokynů, básní, otázek a dalších slov moudrosti. Mnoho z nich se zaměřuje přímo na rodinné vztahy, jiné můžeme jako moudrá naučení aplikovat na situaci v rodině. Cílem knihy Přísloví je mimo jiné poskytnout rady, které mají rodičům pomoci vést své děti k zbožnému a mravnému životu. Tak jako může rodič napsat svému dítěti dopis, ve kterém mu dá rady a povzbuzení před odchodem na vysokou školu, odstěhováním se do podnájmu nebo vycestováním za prací do zahraničí. Přísloví jsou radami otce synovi: „Můj synu, poslouchej otcovo kárání a matčíným poučováním neopovrhuj.“ (Př 1,8) V Páté knize Mojžíšově nacházíme přímou výzvu, aby rodiče vyprávěli o své víře a jejím smyslu příští generaci. Kniha Přísloví přináší rady a inspiraci, jak to dělat. Ve slovech rodiče tu zaznívá hlas nebeského Otce, který vyzývá, abychom se naučili opravdové moudrosti.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

MILOVAT SVOU ŽENU

¹⁸Bud' požehnan tvůj zdroj, raduj se z ženy svého mládí, ¹⁹z milované laně, z líbezných srny; její prsy at' tě vždycky opojují, kochej se v jejím milování ustavičně. (Př 5,18.19)

Osobní studium

Prostuduj si text Př 5,3–14. Na základě těchto veršů se pokus udělat seznam všech problémů a následků, které vyplývají z mimomanželských milostných poměrů.

Zbožný člověk si své nejhlubší city a prožívání sexuální intimity ponechává až pro manželství (pokud je svobodný) nebo si je chrání v manželství (pokud žije v manželském svazku). Přísloví promlouvají výslovně k mužům, ale stejné myšlenky platné pro ženy jsou vyjádřeny v Písni Šalomounově (Pís 4,12–15). Velkou přitažlivost zakázané lásky bychom měli vnímat v kontextu hrozných následků hříchu. Příležitostným milostným aférám chybí oddanost a závazky, proto trvají mnohem kratší čas než opravdový intimní, hluboký vztah. Mimomanželské vztahy plývají finančními, tělesnými i citovými silami člověka. A co je nejdůležitější, jednou se budeme muset před Bohem zodpovídat za rozhodnutí, která jsme v této oblasti života udělali (Př 5,20.21).

Sexuální intimita patří mezi největší dary, které Bůh člověku dal. Je však třeba říci, že patří výhradně do manželského svazku (Mt 19,5; 1K 7,3.4; Žd 13,4). V knize

Přísloví je obrazně vyjádřeno citlivé téma potěšení a uspokojení, jaké mají prožívat manželé při svém milování. Jsou použity obrazy dostatku čerstvé vody a také uspokojení všech potřeb v náručí manželky. Je to připomenuto v kontrastu s chřadnutím, které je následkem nevěrnosti. Slovní spojení „žena tvého mládí“ (Př 5,18) naznačuje, že vzájemná věrnost a oddanost trvají, i když manželé stárnou. Manžel se stále může „opájet“ a „kochat“ (Př 5,19) láskou a krásou své manželky.

V našem hříšném stavu nás mohou sexuální touhy vést úplně jiným směrem, než byl původní Boží plán při stvoření. Bůh však dal člověku schopnost přemýšlet a rozhodovat se. Pokud se vědomě nevyhýbáme pokušením, pokud jim podléháme a nesnažíme se žít podle Boží vůle, postupně nás mohou zcela ovládnout. Pevné přijetí záměru, který měl Bůh se sexualitou jako nedílnou součástí láskou naplněného manželského svazku, může zakázaným sexuálním vztahům zabránit. Rozhodnutí pro celoživotní věrnost Bohu a plánu, který měl se sexualitou pro manželství, nevychází jen z moudrosti a opatrnosti, ale přináší s sebou i štědrá odměna.

Aplikace

Jakou radu byste dali někomu, kdo zápasí se sexuálním pokušením, které může jeho manželství snadno zničit?

VÝZVA OTCŮM

V bázni před Hospodinem má člověk pevné bezpečí a útočiště pro své syny. (Př 14,26)

Osobní studium

Uvažuj o následujících verších a zaznamej si charakterové vlastnosti otců, které mohou mít pro jejich děti dlouhodobé důsledky.

Př 13,22; 27,23.24

Př 14,26

Př 15,1.18; 16,32

Př 15,27

Př 29,17; B21

Charakter otců má přímý vliv na jejich děti a na dědictví (a zdaleka ne pouze na hmotné), které jim zanechávají. Děti hledají u svého otce podporu, zájem, lásku, vedení a vzor. Přísloví chválí otce, kteří jsou spolehlivými živiteli a moudrými správci rodinných prostředků. „Kdo se žene za ziskem, rozvrací svůj dům...“ (Př 15,27) Chamtivost a nenasytost mají mnoho podob.

Otcové by měli mít dostatek moudrosti, aby byli ochotni dát rodině přednost před prací. Zbožní otcové jsou trpěliví a umějí se ovládat. Uvědomují si, že děti jsou na nich závislé. Vychovávají a usměrňují své děti, zároveň si však dávají pozor, aby svou autoritu nezneužívali. A co je nejdůležitější, oddaní otcové touží následovat Boha, chtějí se nechat ovládat jeho láskou a Božím slovem, aby mohli vést své děti po správných cestách.

A konečně, tím nejdůležitějším, co může otec pro své děti udělat, je milovat jejich matku. Věrnost a laskavé projevy náklonnosti (nebo naopak jejich nedostatek) ovlivňují dítě a jeho blaho ještě i v dospělosti.

V knize Přísloví patří mezi klíčová témata věrnost člověka Bohu, oddanost v manželství a rodině a také bezúhonnost a poctivost v osobním a společenském životě. Úspěch v těchto oblastech závisí na stavu srdce člověka. Člověka to neustále táhne do hříchu (mimomanželský sex, lenost, láska k penězům nebo zneužívání moci), ale moudrý manžel a otec hledá pomoc u Boha a snaží se dělat jen správná rozhodnutí.

Aplikace

Jak se principy, o kterých jsme dnes mluvili, vztahují na všechny lidi – nejen na otce? Jak tvé chování ovlivňuje (v dobrém nebo ve špatném) druhé lidi – a především děti? V kterých oblastech potřebuješ být opatrnější?

VÝCHOVA S LÁSKOU

Ukazuje stezku k životu, kdo dbá na napomenutí, kdežto kdo si domluv nevšímá, zavádí na sces-tí. (Př 10,17)

Osobní studium

Uvažuj o následujících verších. Co říkají o napominání a trestání dětí?

Př 10,17

Př 23,13.14

Př 29,1

Př 29,15

Rodiče někdy trestají své děti, aby jim ukázali, co je společensky nepřijatelné chování, aby je potrestali za neposlušnost, nebo aby dokonce jen vyjádřili svou nelibost. Jaký však měl Bůh záměr s napomináním a trestáním? Přísloví dávají oboje do souvislosti s nadějí do budoucnosti (Př 19,18). Zbožní rodiče vědí, že jejich děti mají hříšnou přirozenost. A s tím jim může pomoci jen jediná síla – tou silou je Ježíš Kristus (Ed 29; VYCH 19). Posláním křesťanského rodičovství je vést děti k Bohu. A s tím souvisí i důsledná výchova, která někdy vyžaduje i přísné napomenutí nebo trest.

Podpora křehké rostlinky. Pokud se na výchovu díváme Kristovými očima, pak napomenutí nevnímáme jako trest ani jako

vyjádření moci, ale jako záchrannou akci. Božím plánem je, aby milující rodiče, kteří si uvědomují moc hříchu, vedli kroky svých dětí ke Kristu. Starostliví rodiče vychovávají laskavě a zároveň důsledně. Usilují převést své děti jejich dětstvím a dospíváním tak, jako se zahradník stará o nově zasazené stromky – dokud se děti nenaučí sebeovládání a správnému rozhodování. Konečným cílem výchovy je, aby děti začaly důvěřovat Bohu a podílely se na Božím plánu záchrany, růstu a zralosti.

Jaké poselství pro rodiče můžeme najít v Př 13,24 a 23,13.14?

Můžeme říci, že jen několik veršů v Bibli zmiňuje „hůl“ („metlu“; heb. šebet) v kontextu výchovy dětí. V křesťanské literatuře pro rodiče se často uvádí, že rodiče by měli používat hůl podobně, jako ji používá nebeský Pastýř pro vedení svého stáda, na kterém mu záleží (Ž 23,4).

Na jiných místech Písmo vede rodiče k tomu, aby své děti trpělivě vyučovali, byli jim pevným vzorem, komunikovali s nimi a měli s nimi dobrý vztah. To je cesta, jak děti pozitivně ovlivnit ke změně (Dt 11,18.19). Pokud má mít napominání a kárání očekávaný výchovný a záchranný efekt, děti musejí cítit, že je jejich rodiče milují (Př 13,24).

Aplikace

Co mohou rodiče udělat, pokud při výchově „přestřelí“ a napomenutí nemá zamýšlený výsledek, protože je příliš drsné nebo nesprávně pochopené?

JE LEPŠÍ ŽÍT NA STŘEŠE?

Radostné srdce hojí rány, kdežto ubitý duch vysušuje kosti. (Př 17,22)

Lépe je bydlet na střeše v koutku než se svárlivou ženou ve společném domě. (Př 21,9)

Osobní studium

Uvažuj o textech Př 21,9.19 a 27,15.16. Proč podle tebe používá autor humor k vyjádření postřehů a moudrostí o některých negativních aspektech rodinného života?

Mnohá vyjádření z knihy Přísloví se zaměřují na soužití v rodině. Silná vyjádření bývají často „zjemněna“ trochou vtipu, podobně jako když o chování nepřilíš citlivého přítele říkají: „Svlékat šaty v chladný den či nalévat do louhu ocet je zpívat písně srdci sklíčenému.“ (Př 25,20) Podobně vtipně vyznívá i vyjádření na vrub „ranních ptáčat“: „Kdo za časného jitra příliš hlasitě dobrořečí svému bližnímu, tomu se to bude počítat za zlořečení.“ (Př 27,14) Manželky, které čtou verše o svárlivých ženách, by určitě rády přidaly i pár přísloví o mužích! Možná by argumentovaly tím, že vyjádření o hádavých ženách, které jsou protivnější než „neustálé zatékání vody“ (Př 19,13), celou situaci jen mlží, neboť muži mají stejnou odpovědnost za atmosféru v rodině a jsou minimálně stejně schopní vyvolávat hádky jako ženy.

Radostné srdce pomáhá. Pro život v rodině je dobré mít smysl pro humor. Humor můžeme vnímat jako jakési „mazivo“, které pomáhá snižovat stres a napjaté situace, jak připomíná úvodní verš: „Radostné srdce hojí rány, kdežto ubitý duch vysušuje kosti.“ (Př 17,22)

V knize Přísloví nacházíme lék v podobě humoru, který nám pomáhá pousmát se nad některými typy hněvivého a popudlivého chování. Možná právě tehdy, když se zasmějeme (nebo když nás samotné zasáhne vtipná poznámka odhalující naše chyby), jsme lépe připraveni mluvit o návycích nebo chování, které nás zlobí nebo provokuje. O humoru je však třeba říci i to, že by neměl sloužit ke zlehčování nebo obcházení problémů, které vyžadují naši vážnou pozornost.

Mírné zvýšení tělesné teploty může být známkou chronického infekčního onemocnění. Hádky, rozbroje a stížnosti mohou signalizovat, že kdesi na pozadí se u jednoho nebo více členů rodiny nachází potlačený hněv. Ten může souviset s problémy v oblasti důvěry nebo komunikace ve vztazích. Jeden z partnerů může tímto způsobem zkoušet vyřešit to, co ho ve vztahu trápí – například projevy moci, manipulace nebo neochota druhého partnera komunikovat. Pokud se infekci podaří vyléčit, symptomy postupně odeznějí. V rodině bychom se neměli vyhýbat řešení problémů, a už vůbec bychom se neměli vyhýbat jeden druhému. Členové rodiny, kteří milují Hospodina a jsou připraveni mluvit o svých potřebách a pocitech, se mnohem spíše dostanou k podstatě důvodu svého hněvu a podaří se jim vzniklý problém vyřešit.

Aplikace

Proč je smích důležitou součástí rodinného života? Jak může být v našich vztazích k dobru? Jak by se mohl humor zneužít?

OPRAVDU BOHATÁ MANŽELKA

Ženu statečnou kdo nalezne? Je daleko cennější než perly. (Př 31,10)

Osobní studium

Kniha Přísloví končí oslavou manželky s ušlechtilým charakterem (31,10–31). Pokus se identifikovat všechny dobré vlastnosti a kvality, o nichž se hovoří v této části knihy Přísloví.

Popisovaná žena má mimořádné vlastnosti. Celá stať je napsána ve formě básně a každý verš začíná na jedno z 22 písmen hebrejské abecedy (v abecedním pořadí). V celém holdu úctyhodné ženě můžeme cítit, že dokonce ani celá abeceda neposkytuje dostatečný prostor pro náležitou chválu!

Důraz, který dávají přísloví na důležitost výběru toho správného partnera, odráží následující výrok: „Žena statečná je korunou svého manžela, kdežto ostudná mu je jako kostižer v kostech.“ (Př 12,4) Na konci knihy Přísloví jsou všechny vlastnosti a charakterové rysy představeny na jakémsi ideálu dokonalé ženy, kterou všichni milují a velebí.

Všechny tyto vlastnosti a talenty samozřejmě nemusí mít jediná (nebo každá) žena.

Nejde ani o jakýsi seznam, podle kterého by měli manželé měřit své manželky. Prostřednictvím popisu vlastností a schopností dokonalé ženy autor této části knihy Přísloví vyslovuje to, co je nejdůležitější a univerzálně platné pro každou ženu (ale i pro každého muže). Co by tedy mělo být součástí jejich charakteru? Důvěryhodnost, soucit, spolehlivost, oddanost, laskavost a píle. Tajemstvím a základem takového života je podle knihy Přísloví to, že „se bojí Hospodina“ (Př 31,30).

V Př 31,10 se mluví o ženě „statečné“ („zdatné“ ČSP; „znamenité“ B21). Hebrejský výraz znamená „bohatá“ nebo „mocná“. Toto slovo je v Ž 62, 11 přeloženo jako „jmění“ nebo „majetek“ (ČSP) a v knize Jozue popisuje „udatné“ bohatýry (Joz 1,14). Také Bóaz hovoří o Rút jako o „znamenité“ ženě (Rt 3,11). Ve verši Př 31,10 vidíme dvojí pohled na „bohatství“. Skutečné bohatství však vychází z charakteru, poctivosti a z bázně před Hospodinem. Takové bohatství je mnohem cennější než bohatství spočívající ve zlatě, drahých kamelech nebo perlách.

Aplikace

Které čestné a statečné ženy tě v životě nejvíce ovlivnily? Jak bys rozšířil seznam charakterových a povahových kvalit zbožné ženy?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Křesťané by si měli dávat pozor na to, aby jejich srdce byla naplněna trpělivostí a pílí. Měli by rozvíjet lásku k rozjímání a vážít si ducha zbožnosti a oddanosti. Některým se zdá čas strávený rozjímáním zbytečný. Čas věnovaný studiu Písma a modlitbě považují za promarněný. Přála bych si, abyste mohli tyto věci vnímat ve světle Božího pohledu, protože pak by se pro vás nebeské království stalo tím nejdůležitějším v životě. Pokud máte své srdce zakotveno v nebesích, umocní to vaše dary a budete plnit vaše povinnosti s radostí. Vychovávat svou mysl k tomu, aby uvažovala o nebeských věcech, dodá vážnost všemu vašemu snažení. ... V dosahování duchovních úspěchů jsme jen trpaslíky... (Ef 4,13).“ (3BC 1157)

Otázky k rozhovoru

1. Mnozí křesťané ve snaze „hlídat své srdce“ před pokušením hledají oporu v různých podpůrných skupinách. Může v nás tato snaha podpořit růst potřeby vzájemných modliteb, studia Písma a spoléhání se na Ducha svatého? Kdy může být lepší v zápasu s pokušením, ve kterém křesťan padá a nedokáže přestat, vyhledat odbornou pomoc? Ta může v některých situacích přinést do života člověka výrazný posun k lepšímu. Proč?
2. Uvažujte spolu nad vašimi odpověďmi na poslední otázku na středu. Porovnejte své odpovědi. Smích a humor jsou úžasnými Božími dary. Ale podobně jako mnohé krásné dary, které jsme od Boha obdrželi, může být i humor převrácený a stát se něčím, co způsobuje bolest a utrpení. Proč?
3. Jaké kvality a vlastnosti u žen vyzdvihuje dnešní společnost? V čem jsou v protikladu k charakteristikám uvedeným v Př 31?
4. Jaké dnes obvyklé postoje ve vztahu k rodině jsou v přímém rozporu s biblickými principy rodinného života? Naopak jaké postoje jsou v souladu s biblickými principy? Jak bychom jimi mohli posílit naše rodiny?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
